

(สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

บันทึกความรู้สัมมาชีพชุมชน
(เพื่อเผยแพร่บนเว็บไซต์สัมมาชีพชุมชน)

๑. ประเภทความรู้สัมมาชีพ (สามารถเลือกได้มากกว่า ๑ หมวดหมู่)
 เกษตร ท่องเที่ยวชุมชน อื่น ๆ แปรรูป-อาหาร แปรรูป-เครื่องดื่ม
 แปรรูป-ผ้าและเครื่องแต่งกาย แปรรูป-ของใช้ ของประดับ
 แปรรูป-สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร
๒. ชื่อองค์ความรู้ การเลี้ยงไส้เดือน
๓. ชื่อเจ้าขององค์ความรู้ (นาย/นาง/นางสาว) นายธัญญ์จามร วรวงษาพิทักษ์
ที่อยู่บ้านเลขที่ ๑๔ หมู่ที่ ๔ ตำบล ตะกุด อำเภอ เมืองสระบุรี จังหวัด สระบุรี
รหัสไปรษณีย์ ๑๘๐๐๐
๔. ความเป็นมา/แรงบันดาลใจ/เหตุผลที่ทำให้ (ในการบันทึกองค์ความรู้)
  - (๑) แรงบันดาลใจ/เหตุผลที่ทำให้ : มีความต้องการจะถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้ครัวเรือนเป้าหมาย สัมมาชีพ ๒๐ ครัวเรือน
  - (๒) ความเป็นมา : ไส้เดือน หรือ ไส้เดือนดิน เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง มีลักษณะตัวเป็นข้อปล้อง พบได้ทั่วไปในดิน ไต่กองใบไม้ หรือ มูลสัตว์ เป็นสัตว์ ๒ เพศ ในตัวเดียวกัน มีการสืบพันธุ์ ทั้งแบบอาศัยเพศ และไม่อาศัยเพศ
ประโยชน์ของปุ๋ยไส้เดือน ช่วยรักษาระบบนิเวศ ช่วยการย่อยอินทรีย์วัตถุในดิน การเคลื่อนไหวของไส้เดือน เหมือนการพรวนดิน เติมช่องว่างในดิน เพื่อเพิ่มปริมาณออกซิเจนให้แก่ดิน และมีทั้งธาตุหลักและธาตุรอง มีจุลินทรีย์ มีทั้งเชื้อราและแบคทีเรีย และฮอร์โมน
๕. วัตถุประสงค์
  - (๑) เพื่อให้ครัวเรือนเป้าหมายสัมมาชีพ ๒๐ ครัวเรือนได้มีความรู้และมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการนำไปจำหน่ายและใช้ในครัวเรือน
  - (๒) เกิดการพึ่งพาตนเอง ครอบครัว ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
  - (๓) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
  - (๔) เป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
  - (๕) ประหยัดต้นทุนการซื้อปุ๋ย ลดรายจ่าย
  - (๖) เป็นความภาคภูมิใจและสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงไส้เดือนดินให้กับชุมชน

๖. วัตถุประสงค์ที่ใช้

- (๑) เบตดิ่ง อาหารไส้เดือน ขี้วัวแห้ง เกือบเศษฟาง หรือวัสดุที่ปนมากับขี้วัวออกให้เหลือแค่ขี้วัว
- (๒) ไส้เดือนดินพันธุ์แอฟริกัน

๗. อุปกรณ์ที่ใช้

- (๑) กะละมังสีดำ

๘. กระบวนการ/ขั้นตอน

(๑) วิธีเลี้ยงไส้เดือนด้วยกะละมัง

- นำกะละมังไปเจาะรูโดยใช้สว่าน ๒ หลุม เจาะให้ทั่วกะละมัง เพื่อให้หน้าไหลผ่านออกได้สะดวก
- นำขี้วัว เบตดิ่ง มาทำการรดน้ำ ให้ขี้วัวเปียก เพื่อล้างความร้อนของขี้วัวและแก๊สออกให้หมด รดน้ำขี้วัว ประมาณ ๑-๒ อาทิตย์ แล้วแต่ความร้อนของขี้วัว ผสมเข้ากันแล้วนำไปใส่ในกะละมัง ประมาณ ครึ่งกะละมัง

- ใส่ไส้เดือนลงบนขี้วัวผสมไว้ในกะละมัง แล้วนำไปไว้ในโรงเรือนที่เย็น โดยทำเป็นชั้นเหล็ก หรือ ชั้นท่อพีวีซีก็ได้ ไส้เดือนชอบความชื้นและเย็น รดน้ำ ให้ความชื้นกับไส้เดือน ๓-๔ วันต่อครั้ง ประมาณ ๑ ครั้งหรือ ๒ เดือน จะได้ **ปุ๋ยหมักมูลไส้เดือน** เต็มกะละมัง สามารถนำไปใส่ พืช ผักผลไม้ หรือจำหน่ายได้

- ควรรดน้ำไส้เดือนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้ไส้เดือนตัวแห้งเพราะถ้าไส้เดือนตัวแห้ง อาจจะทำให้ไส้เดือนตายได้เช่นกัน และต้องระวังเรื่องศัตรูของไส้เดือนด้วยซึ่งจะมี มด หนู และไก่ เป็นต้น

(๒) การเก็บผลผลิตจากไส้เดือน

หลังจากเลี้ยงไปประมาณ ๔๕ ถึง ๖๐ วัน จะสังเกตเห็นได้ว่า ไส้เดือนจะมีการขยายพันธุ์ประมาณ ๑๐๐ ถึง ๑๒๐ ตัวต่อหนึ่งกะละมัง ควรแยกไส้เดือนออกก่อน และนำดินที่อยู่ในกะละมังมาร้อนเพื่อเอา มูลไส้เดือน โดยหนึ่งกะละมังจะได้มูลไส้เดือนประมาณ ๔ ถึง ๕ กิโลกรัม แต่ถ้าเลี้ยงไว้ปริมาณมาก ๆ อาจจะได้สูงถึง ๘๐๐ ถึง ๙๐๐ กิโลกรัมเลยทีเดียว

(๓) การเก็บมูลไส้เดือนดิน

เมื่อเริ่มการเลี้ยงไส้เดือน ผ่านไปหนึ่งสัปดาห์ จะเริ่มเห็นมูลไส้เดือนปะปนอยู่กับเบตดิ่งด้านบน ผิว พอถึงสัปดาห์ที่สอง มูลไส้เดือนจะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น ควรทำการเก็บมูลไส้เดือน โดยการปาดเก็บ บริเวณผิวด้านบน ขั้นตอนดังนี้

- เอียงกะละมัง ประมาณ ๔๐ องศา
- ใช้มือปาดให้มูลไส้เดือนดิน
- นำมูลไส้เดือนดินที่ปาดเก็บได้ นำไปใช้ได้เลย

(๔) "การตรวจสอบว่า เบตดิ่งใช้ได้หรือยัง"

- ให้นำมือล้วงในกองเบตดิ่ง ถ้ายังมีความร้อนอยู่แสดงว่ายังใช้ไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีความร้อนแล้วแสดงว่าใช้ได้แล้ว

- ให้นำเบตดิ่งที่คิดว่า เย็นแล้ว สะเด็ดน้ำแล้ว เอามาสัก ๑ ชั้น นำไส้เดือนตัวน้อยๆ มาสัก ๔ - ๕ ตัว ปล่อยลงไปก่อน โดยถ้าไส้เดือนชอบเบตดิ่งใหม่ ไส้เดือนจะมุดหาไปเลย ถ้าเบตดิ่งนั้นหมักยังไม่ได้ที่ ไส้เดือนก็จะหนีไม่มุด ก็ต้องหมักเบตดิ่งใหม่

๙. ข้อพึงระวัง

สาเหตุที่ไส้เดือนหนี มีหลายประการด้วยกัน

(๑) เบตดิ่ง ที่ใช้นั้น ยังแฉะหรือหมักไม่นานพอ ทำให้เกิดความร้อนและกลิ่น ส่งผลให้ไส้เดือนหนี สำหรับท่านที่ใช้ขี้วัวนม นั้น ต้องทำการแช่น้ำ ไม่ต่ำกว่า ๑ สัปดาห์ แล้วนำมาทิ้งให้สะเด็ดน้ำ จะได้เบตดิ่งคุณภาพดี

(๒) ให้เศษอาหารมากเกินไป ถ้าได้กลิ่นจากเศษอาหาร แปลว่า เศษอาหารกำลังเน่า ส่งความร้อน จะทำให้ไส้เดือนหนี

(๓) รดน้ำ แฉะเกินไป หรือปล่อยให้แห้งมากเกินไป ถ้าเกิดการแฉะในวัสดุเลี้ยงมาก ไส้เดือนจะหนี ถ้าปล่อยให้แห้ง ไส้เดือนจะตัวเล็กลง วัสดุเลี้ยง ถ้าแฉะเร็ว แปลว่า เป็นขี้ไส้เดือนหมดแล้ว เพราะ ขี้ไส้เดือนจะเก็บน้ำได้ดีมาก

(๔) มีสัตว์อื่นรบกวน เช่น คางคก จิ้งหรีด หนู

(๕) โรงเรือนที่เลี้ยงไส้เดือน คือ ต้องเป็นพื้นที่โล่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก แดดส่องบ้าง แต่ไม่ให้ร้อนจัด

๑๐. ข้อเสนอแนะ

การเลี้ยงไส้เดือนสามารถสร้างรายได้จากไส้เดือนได้ คือ น้ำหมักมูลไส้เดือน น้ำหมักเหล่านี้ จะมีการผสมกับเมือกของไส้เดือนไว้ซึ่งน้ำหมักนี้จะเป็นเหมือนกับตัวกระตุ้นดอกผล ให้ติดดอกติดผลมากขึ้น จึงนิยมนำไปฉีดพ่นเพื่อเป็นอาหารทางใบให้กับต้นพืช มูลไส้เดือน จะเป็นปุ๋ยที่มีความเข้มข้นและมีแร่ธาตุพร้อมทั้งคุณสมบัติเทียบเท่ากับ มูลค่างควายเลยทีเดียว ทำให้สามารถนำไปใช้กับพืชได้ทุกชนิด เพียงใส่ปริมาณไม่มากก็สามารถเพิ่มแร่ธาตุในดินได้แล้ว

๑๑. ความสามารถในการจำหน่าย/ให้บริการ -

๑๒. ที่อยู่สำหรับการติดต่อ

(๑) ชื่อ-สกุล นายธัญญ์จามร วรวงษาพิทักษ์

(๒) ตำแหน่ง ปรากฏชุมชน

(๓) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๘-๖๒๘๒๒๗๗

๑๒. แนบไฟล์รูปภาพเฉพาะนามสกุล .gif , .jpeg) /ไฟล์อื่นๆ เฉพาะนามสกุล .zip , .rar , .pdf , .doc

(๑) ไฟล์ภาพเจ้าของความรู้.....

(๒) ไฟล์ภาพกิจกรรม.....

(๓) ไฟล์ภาพเอกสารต่างๆ.....

.....

- หมายเหตุ : ๑) บ้านทึกหมู่บ้านเป่าหมายตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ (๒๓๓ หมู่บ้าน) อย่างน้อย ๑ องค์ความรู้
๒) ส่งถึงจังหวัดภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐
๓) ส่งเป็นไฟล์งานบันทึกความรู้สัมมาชีพชุมชนข้อมูล ขอเป็น .doc / ไฟล์ รูปภาพ เฉพาะนามสกุล .gif , .jpeg./ไฟล์อื่นๆ เฉพาะนามสกุล .zip , .rar , .pdf, .doc
๔) ไฟล์รูปภาพ โดยเฉพาะเจ้าของความรู้ และภาพกิจกรรม ขอให้มีความชัดเจน และส่งแยกมา ไม่บันทึกลงในไฟล์ .doc : ขอขอบคุณค่ะ

